

Torstai 12. maaliskuuta 2009

32. panee merkille, että kansainvälinen rahoituskriisi ulottuu Eurooppaan ja se saattaa vaikuttaa epäsuorasti kauppaan ja ulkomaisiin sijoituksiin Länsi-Balkanilla, ja kehottaa komissiota tämän vuoksi seuraamaan tilannetta ja tarvittaessa hyväksymään asianmukaisia toimia, jotta voidaan varmistaa entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian sekä muiden Länsi-Balkanin maiden vakautus- ja assosiaatioprosessin jatkuminen keskeytyksettä, sillä tämä on tärkeää alueen vakaudelle ja EU:n oman edun mukaista;

33. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian hallitukselle ja parlamentille.

Entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen toimeksianto

P6_TA(2009)0136

Euroopan parlamentin suositus neuvostolle 12. maaliskuuta 2009 entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen toimeksiannosta (2008/2290(INI))

(2010/C 87 E/30)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Annemie Neyts Uyttebroeckin ja muiden jäsenten ALDE-ryhmän puolesta jättämän ehdotuksen suositukseksi neuvostolle entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen ("rikostuomioistuin") toimeksiannosta (B6-0417/2008), joka kattaa tasavallat, joiden alue muodosti 25. kesäkuuta 1991 saakka Jugoslavian sosialistisen liittotasavallan eli Bosnia ja Hertsegovinan, Kroatian, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Montenegron, Serbian, Kosovon ja Slovenian,
- ottaa huomioon, että rikostuomioistuin on Euroopassa toimiva ja eurooppalaisia asioita käsittelevä Yhdistyneiden Kansakuntien tuomioistuin, joka perustettiin vuonna 1993 väliaikaiseksi elimeksi tutkimaan erityisesti entisen Jugoslavian alueella vuodesta 1991 alkaen tapahtuneita kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavia rikkomisia ja asettamaan syytteeseen niistä vastuussa olevat henkilöt,
- ottaa huomioon, että tuolloin entisen Jugoslavian sisäisissä oikeusjärjestelmissä ei kyetty tutkimaan ja asettamaan syytteeseen suurimmassa vastuussa olleita henkilöitä tai sitä ei haluttu tehdä,
- ottaa huomioon, että rikostuomioistuin on asettanut syytteeseen 161 henkilöä, että se on saanut päätökseen oikeudenkäynnit 116 syytettyä vastaan, että tällä hetkellä lukuisia syytettyjä koskevat tapaukset ovat käsittelyn eri vaiheissa rikostuomioistuimessa, että ainoastaan viisi epäiltyä on yhä esitutkintavaiheessa odottamassa oikeudenkäyntinsä alkamista ja että syytteeseen asetetuista henkilöistä vain kaksi, Ratko Mladić ja Goran Hadžić, on yhä vapaalla jalalla ⁽¹⁾,
- ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat S/RES/1503 (2003) ja S/RES/1534 (2004), joissa tuomioistuinta kehoitetaan ryhtymään kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin saattaakseen toimintansa kaikilta osin päätökseen vuoden 2010 loppuun mennessä ("työn päätökseen saattamista koskeva strategia"),
- ottaa huomioon, että työn päätökseen saattamista koskevassa strategiassa esitetyt päivämäärät ovat tavoitepäivämääriä eivätkä ehdottomia määräaikoja,

⁽¹⁾ Kansainvälisen rikostuomioistuimen puheenjohtajan kirje YK:n turvallisuusneuvostolle, S/2008/729, 24.11.2008.

Torstai 12. maaliskuuta 2009

- ottaa huomioon rikostuomioistuimen puheenjohtajan ja syyttäjän kuuden kuukauden välein toimittamat arvioinnit työn päätökseen saattamista koskevan strategian täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä annetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman S/RES/1534 (2004) 6 kohdan mukaisesti,
  - ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 23. joulukuuta 2008 yksimielisesti hyväksymän päätöslauselman A/RES/63/256 kokonaisvaltaisesta ehdotuksesta, joka koskee asianmukaisia kannustimia Ruandan kansainvälisen rikostuomioistuimen ja entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen henkilöstön pitämiseksi työssä,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden rikostuomioistuimelle ja sen toiminnalle antaman merkittävän ja johdonmukaisen tuen,
  - ottaa huomioon, että täydestä yhteistyöstä rikostuomioistuimen kanssa on tullut keskeinen vertailuarvo EU:n toimissa Länsi-Balkanin maissa,
  - ottaa huomioon 15. tammikuuta 2009 antamansa päätöslauselman Srebrenicasta ⁽¹⁾,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 3 kohdan ja 83 artiklan 5 kohdan,
  - ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A6-0112/2009),
- A. ottaa huomioon, että Haagissa sijaitseva rikostuomioistuin ja sen toiminta ansaitsevat Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden täyden ja jatkuvan tuen,
- B. katsoo, että rikostuomioistuin on tehnyt ennakkotapauksena toimivia päätöksiä kansanmurhasta, sotarikoksista ja rikoksista ihmiskuntaa vastaan, ja katsoo, että se on osallistunut jo arvokkaalla tavalla Länsi-Balkanin sovitteluprosessiin ja on edistänyt siten rauhan palauttamista ja ylläpitämistä alueella,
- C. katsoo, että täysi yhteistyö rikostuomioistuimen kanssa on ollut yksi Euroopan unionin asettamista tiukoista ehdoista alueen maiden kanssa tekemässään sopimussitoumuksessa,
- D. katsoo, että rikostuomioistuin on osaltaan auttanut luomaan perustukset konfliktien ratkaisemista ja konfliktien jälkeistä kehitystä koskeville uusille normeille kaikkialla maailmassa ja on ollut esimerkkinä mahdollisille tuleville väliaikaisille tuomioistuimille sekä on osoittanut, että tehokas ja avoin kansainvälinen oikeus on mahdollista, ja katsoo, että rikostuomioistuimen panos kansainvälisen rikosoikeuden kehittämisessä on laajalti tunnustettu,
- E. katsoo, että joitakin rikostuomioistuimen syytteitä, päätöksiä ja tuomioita on eri puolilla Länsi-Balkanin maita ja niiden ulkopuolella pidetty kiistanalaisina; katsoo, että nämä arviot voivat tarjota arvokkaita kokemuksia, jotka muodostavat osan rikostuomioistuimen perinnöstä, mutta katsoo niiden myös osoittavan muutoksenhakujaoston ja tiedotusohjelman tarpeellisuuden,
- F. katsoo, että rikostuomioistuin jatkaa monenlaisia tiedotustoimia, joilla pyritään lisäämään sen työn tuntemusta asianomaisissa maissa ja joihin sisältyy muun muassa oikeudenkäyntien käsittelyn edistäminen paikallisissa tiedotusvälineissä, rikostuomioistuimen virkamiesten toteuttama yhteisötiedotus kentällä ja sotarikoksia käsittelevien kansallisten oikeuslaitosten valmiuksien kehittäminen sekä lukuisia hankkeita, joissa pyritään nimeämään parhaita käytäntöjä,

⁽¹⁾ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2009)0028.

Torstai 12. maaliskuuta 2009

- G. ottaa huomioon, että edellä mainituissa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa S/RES/1503 (2003) ja S/RES/1534 (2004) rikostuomioistuinta ja Ruandan kansainvälistä rikostuomioistuinta kehoitetaan saattamaan loppuun kaikki tutkimuksensa vuoden 2004 loppuun mennessä, kaikki ensimmäisen oikeusasteen käsittelynsä vuoden 2008 loppuun mennessä sekä kaiken työnsä vuoden 2010 loppuun mennessä; ottaa huomioon, että rikostuomioistuin on kuitenkin ilmoittanut, että se pystyy saattamaan ensimmäisen oikeusasteen käsittelyt loppuun vasta vuoden 2009 lopussa muun muassa valitusten suuren määrän vuoksi; katsoo siksi, että YK:n turvallisuusneuvoston on tehtävä uusi päätös rikostuomioistuimen toimeksiannon pidentämiseksi,
- H. ottaa huomioon, että rikostuomioistuin on laatinut YK:n turvallisuusneuvoston edellä mainituissa päätöslauselmissa hyväksymän suunnitelman, joka tunnetaan työn päätökseen saattamista koskevana strategiaksi ja jonka tarkoituksena on taata, että rikostuomioistuin saattaa tehtävänsä onnistuneesti päätökseen ajallaan yhteistyössä asianomaisten maiden kansallisten oikeuslaitosten kanssa,
- I. ottaa huomioon, että suunnitelmaan sisältyy kolme vaihetta ja tavoitepäivämäärät rikostuomioistuimen toimeksiannon päätökseen saattamiselle, ja ottaa huomioon, että tämänhetkisenä tavoitteena on saada kaikki menettelyt (oikeudenkäynnit ja muutoksenhakumenettelyt) päätökseen vuoteen 2011 mennessä tai heti vuoden 2012 alkupuolella; ottaa huomioon, että näiden tulosten saavuttamiseksi rikostuomioistuin keskittyy kaikkein ylimpiin johtajiin, joiden epäillään syyllistyneen rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluviin rikoksiin, ja se on siirtänyt toimivaltaisille kansallisille oikeuslaitoksille tapauksia, jotka koskevat keskitason ja alemman tason syytettyjä, sekä järjestänyt vastaavien yhteisiä oikeudenkäyntejä, vaikka silloin on pidettävä huolta siitä, että tapauksia ei yhdistetä syytettyjen oikeuksien kustannuksella; ottaa huomioon, että kansalliset syyttäviviranomaiset ja tuomioistuimet voivat käynnistää ja käsitellä monia tapauksia itse ja ne tekevätkin niin, mutta jotkut kansalliset tuomioistuimet eivät ehkä kykene toteuttamaan tai halua toteuttaa rikosoikeudellisia menettelyjä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien kansainvälisten vaatimusten ja sääntöjen mukaisesti, ja tapausten siirtäminen kansallisille tuomioistuimille on joissakin tapauksissa herättänyt asioissa suoraan osallisina olevien uhrien ja todistajien vastustusta,
- J. katsoo, että rikostuomioistuimen kolme oikeudenkäyntijaostoa (ja muutoksenhakujaosto) ovat säilyttäneet täysin tehokkuutensa ja että ne käsittelevät useita syytettyjä koskevia tapauksia; katsoo, että tapausten siirtäminen toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille on vaikuttanut huomattavasti rikostuomioistuimen kokonaistyömäärään, mutta katsoo, että tekijät, joihin rikostuomioistuin ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet pieniä viivästyksiä ja että odottamattomia viivästyksiä voi esiintyä myöhemminkin,
- K. katsoo myös, että molemmat jäljellä olevat syytetyt, Ratko Mladić ja Goran Hadžić, on saatava oikeuden eteen, ja katsoo, että heidän pidättämisenä riippuu rikostuomioistuimen perussäännön 29 artiklan mukaisesta valtioiden välisestä pakollisesta yhteistyöstä, johon sisältyy paossa olevien henkilöiden etsiminen, pidättäminen ja siirtäminen sekä esimerkiksi kansallisissa arkistoissa olevan todistusaineiston hankkiminen, ja ottaa huomioon, että pakoilevia syytettyjä ei ole aina pystytty pidättämään ja siirtämään eikä todisteita hankkimaan,
- L. katsoo, että rikostuomioistuimen perussäännön 21 artiklassa säädetään, että kaikilla syytetyillä on oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä, ja katsoo, että rikostuomioistuin ei pystyisi järjestämään oikeudenkäyntiä vastaajan poissa ollessa, vaikka sillä olisikin käytettävissään runsaasti todistusaineistoa,
- M. katsoo, että rikostuomioistuimen sitoutuminen saattamaan toimeksiantonsa pikaisesti päätökseen tunnustetaan, mutta katsoo, että vielä ratkaisematta olevat tapaukset on käsiteltävä oikeudessa ilman määräaikoihin liittyviä epärealistisia paineita, koska sentyypiset paineet saattaisivat loukata syytetyn oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin; katsoo, että asioita ei saa yksinkertaistaa siten, että rikostuomioistuimessa todistavien uhrien ja todistajien turvallisuus ja hyvinvointi vaarantuisivat entisestään, ja katsoo, että jäljellä olevat kaksi karkuria eivät saa jäädä rankaisematta eikä käynnissä oleville oikeudenkäynneille saa aiheuttaa määräaikoihin liittyviä kohtuuttomia paineita rikostuomioistuimen työn päätökseen saattamista koskevassa strategiassa asetetun tavoitepäivämäärän vuoksi,
1. antaa neuvostolle seuraavat suositukset:
- a) muistuttaa, että rikostuomioistuimen perustamisesta tehdyn kansainvälisen yhteisön päätöksen yhtenä perusarvoista oli pyrkimys hakea oikeutta ja vastustaa rankaisemattomuutta; tukee täysin rikostuomioistuimen tekemää työtä mutta toteaa, että sitä ei saada täysimääräisesti päätökseen, ellei käynnissä olevia oikeudenkäyntejä voida viedä loppuun ilman kohtuutonta kiirettä ja ellei kahta jäljellä olevaa syytettyä, Ratko Mladićia ja Goran Hadžićia, tuoda oikeuden eteen ja aseteta syytteeseen;

Torstai 12. maaliskuuta 2009

- b) painottaa, että rikosoikeudenkäyntejä ei voida nopeuttaa sillä kustannuksella, että uhrattaisiin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset, ja toistaa nykyisin yleisesti jaetun käsityksen siitä, että rikostuomioistuimen perintöä arvioidaan paitsi sen mukaan, onnistuuko rikostuomioistuin tuomitsemaan kaikkein vakavimmista toimivaltaansa kuuluvista rikoksista vastuussa olevat henkilöt, mutta myös sen mukaan, noudatetaanko tuomioissa kaikkein tiukimpia oikeudenmukaisuutta koskevia vaatimuksia;
- c) korostaa, että oikeudenkäyntien ja muutoksenhakumenettelyjen saattaminen onnistuneesti päätökseen riippuu olennaisesti siitä, pysyykö korkeasti koulutettu henkilöstö työssään rikostuomioistuimessa, ja että työn päätökseen saattamista koskevassa strategiassa esitetty aikataulu saattaa kiihdyttää sellaisen erityisosaamisen siirtymistä muualle, jota tarvitaan kesken olevien oikeudenkäyntien loppuun saattamisessa; pitää tässä mielessä myönteisenä edellä mainittua YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaa A/RES/63/256, jossa rikostuomioistuimelle annetaan mahdollisuus tarjota henkilöstölle sopimuksia työn päätökseen saattamista koskevan strategian mukaisesti ja harkita myös muita kuin taloudellisia kannustimia keskeisen henkilöstön pitämiseksi työssä;
- d) korostaa sitä, että määräajan asettaminen työn päätökseen saattamista koskevalle strategialle edistää toki rikostuomioistuimen tuottavuutta, mutta mikäli oikeus halutaan saavuttaa ja oikeudenkäynti Ratko Mladicia ja Goran Hadžicia vastaan toteuttaa, tuota päivämäärää ei voida millään tavoin pitää rikostuomioistuimen toiminnan lopullisena päättymispäivänä;
- e) kehottaa tästä syystä neuvostoa tutkimaan kiireellisesti, olisiko syytä harkita rikostuomioistuimen toimeksiannon jatkamista kahdella vuodella ja olisiko kahden vuoden jatkoaika riittävä, ottaen huomioon, että mahdollista jatkamista pitäisi arvioida paitsi ajallisesti myös tulosten kannalta, sekä jouduttamaan näiden kysymysten tarkastelua asiaankuuluviissa YK:n elimissä;
- f) kehottaa neuvostoa rohkaisemaan YK:n turvallisuusneuvostoa sitoutumaan itse tarjoamaan riittävät resurssit ja tuen rikostuomioistuimelle YK:n yleisen talousarvion kautta rikostuomioistuimen toimeksiannon päättymiseen saakka;
- g) vaatii neuvostoa jatkamaan tukeaan rikostuomioistuimen ponnisteluille, joilla se pyrkii saamaan kyseiset maat vahvistamaan yhteistyötään ja nopeuttamaan ponnistuksiaan kahden jäljellä olevan syytetyn kiinni saamiseksi, jotta rikostuomioistuin voisi toteuttaa toimeksiantonsa, sekä varmistamaan YK:n kanssa, että on tehtävä erittäin selväksi, että kaksi jäljellä olevaa karkuria on tuomittava joko rikostuomioistuimessa tai sen jälkeisissä elimissä rankaisemattomuutta koskevien väittämien välttämiseksi;
- h) korostaa, että asiasta vastaavien viranomaisten olisi luovutettava kenraali Ante Gotovinan, Mladen Markačin ja Ivan Čermakin syyttämässä keskeiset asiakirjat; korostaa, että rikostuomioistuimen pääsyyttäjän Serge Brammertzin äskettäin esittämiä kehoituksia paikallistaa ja saattaa rikostuomioistuimen käytettäväksi puuttuvat asiakirjat olisi kunnioitettava;
- i) toteaa, että Euroopan unionin pitäisi jatkossakin tähdentää, että Kööpenhaminan kriteereiden noudattaminen edellyttää täysin toimivaa oikeuslaitosta, jossa voidaan myös järjestää mahdollisia oikeudenkäyntejä humanitaarisen oikeuden loukkausten käsittelemiseksi vielä rikostuomioistuimen toiminnan päätyttyä; kehottaa neuvostoa laatimaan selkeät säännöt, joiden perusteella oikeuslaitoksen toimivuutta Länsi-Balkanin maissa arvioidaan rikostuomioistuimen lakkauttamisen jälkeen, jotta muun muassa taataisiin, että vankeusolot täyttävät kansainväliset standardit ja että rikostuomioistuimen tuomioita noudatetaan, ja pyytää EU:ta lisäämään tukeaan kansallisella tasolla toteutettaville sotarikostutkinnoille ja -oikeudenkäynneille esimerkiksi tarjoamalla tukea lainvalvonta-, oikeus- ja syyttäviviranomaisille, myös rahoittamalla koulutusta ja todistajien suojelua;
- j) myöntää, että valtioiden ensisijaisuus on yhä kansainvälisen järjestelmän kulmakivi, ja huomauttaa, että myös kansainvälisen yhteisön on välttämättä tuettava Balkanin maiden kansallisia valmiuksia, jotta paikalliset tuomioistuimet voivat jatkaa rikostuomioistuimen käynnistämää työtä; kannattaa nykyistä rahoitustukea, jota EU myöntää esimerkiksi tiedotusohjelmille demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevasta eurooppalaisesta rahoitusvälineestä; kehottaa tässä yhteydessä neuvostoa harkitsemaan tuen lisäämistä rikostuomioistuimen työn jatkamista koskevalle strategialle ja kehottaa lisäämään yhteistyötä oikeus- ja syyttäjälaitosten välillä Länsi-Balkanin maissa etenkin tapauksissa, joihin liittyy luovuttamista ja keskinäistä oikeusapua;

Torstai 12. maaliskuuta 2009

- k) toteaa, että on tärkeää perustaa selkeä järjestelmä huolehtimaan rikostuomioistuimen vähittäisen lakkauttamisen jälkeen jäljelle jäävistä tehtävistä, jotta varmistetaan, että rikostuomioistuimen perinnöllä tuetaan sen perustamista innoittaneita periaatteita;
- l) kehottaa neuvostoa jatkamaan viipymättä suunniteltuja menettelyjä asiaankuuluuissa YK:n elimissä sellaisen mekanismin perustamiseksi, jonka tarkoituksena on huolehtia jäljelle jäävistä välittömistä ja pitkän aikavälin tehtävistä, kuten todistajien suojelusta, todistajien suojaamisesta uhkailulta, oikeuden halventamista koskevista kysymyksistä, tapausten uudelleen käsittelystä tilanteissa, joissa saadaan syyttömyyttä osoittavia todisteita, alueelle käsiteltäviksi siirrettyjen oikeudenkäyntien seurannasta (tällä hetkellä rikostuomioistuimen syyttäviviranomaisen valvonnassa Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) välityksellä), vankeusoloista, armahdukseen tai rangaistusten lieventämiseen liittyvistä asioista ja niin edelleen; esittää ehdotuksen toimittamista YK:n turvallisuusneuvostolle yhteisen viraston mahdollisesta perustamisesta käsittelemään rikostuomioistuimelta, Ruandan kansainväliseltä rikostuomioistuimelta ja Sierra Leonen erityistuomioistuimelta jäljelle jääviä tehtäviä;
- m) muistuttaa neuvostoa siitä, että EU:n olisi huolehdittava erityisesti rikostuomioistuimen perinnön turvaamisesta varmistamalla, että sen arkistot säilytetään turvallisesti sopivassa paikassa ja mahdollisesti Länsi-Balkanin alueella, että ne ovat mahdollisimman täydelliset ja helposti käytettävissä ja että asiakirjat ovat saatavilla internetissä; katsoo, että asiakirjojen olisi oltava myös kaikkien syyttäjien ja puolustusasianajajien käytettävissä sekä sopivaksi katsotun ajan kuluttua myös historiantutkijoiden ja muiden tutkijoiden käytettävissä;
- n) painottaa, että rikostuomioistuimen perintö pitäisi liittää myös yleiseen sovintoprosessiin; kehottaa tässä yhteydessä Länsi-Balkanin valtioita ja EU:ta tukemaan kansalaisjärjestöjen ja muiden elinten työtä, jolla autetaan uhreja ja edistetään etnisten ryhmien välistä vuoropuhelua ja keskinäistä yhteisymmärrystä sekä pyrkimystä totuuteen ja sovintoon;
2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostolle ja entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen puheenjohtajalle.

Maailman viides vesifoorumi Istanbulissa 16.–22. maaliskuuta 2009

P6_TA(2009)0137

Euroopan parlamentin päätöslauselma 12. maaliskuuta 2009 vedestä ennen Istanbulissa 16.–22. maaliskuuta 2009 järjestettävää maailman viidettä vesifoorumia

(2010/C 87 E/31)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Marrakešissa vuonna 1997, Haagissa vuonna 2000, Kiotossa vuonna 2003 ja Meksikossa vuonna 2006 ministeritasolla järjestettyjen neljän ensimmäisen maailman vesifoorumin loppujulistukset,
- ottaa huomioon vuonna 1992 järjestetyn Dublinin konferenssin julkilausuman vedestä kestävän kehityksen kannalta, jossa suositellaan yhdenmukaisen vesivarojen hoidon käyttöönottoa ja tunnustetaan veden arvo kaikissa sen käyttömuodoissa sekä jossa otettiin käyttöön veden hinnoittelun periaate,